

ли нѣкогашъ да ся умилосердишь и надъ нашій-атъ народъ и да го избавишь отъ това окаянство!

Въ 1838-тж годинж... заминувамъ за Грьциж презъ Едесъ; тамо паче надежды виждамъ и слушамъ това, что всегда души желаяхъ. Виждамъ граматики и исторіи българскы и Венелиновы книжки; слушамъ, что на много мѣста въ Българія ся открыли българскы училища, что за нихъ млады и въ Едесъ и въ другы мѣста ся проготовлявать въ учителя, и много книги и глобосы и все нужное отъ тамо ся изпраща. Еднимъ словомъ, виждамъ и слушамъ вся вѣрныя знаменія и прѣдвещанія, що Бгъ Великій е началъ и за нашій-атъ народъ да помышлява, и неизреченныя радости ся исполнявамъ..

Въ Грьція азъ бѣхъ до лани — 1846—г., гдѣ като ся поучихъ нѣколко въ гимназіж-тж и университетъ-атъ, имахъ намѣреніе да си идж въ отечеството ны, и да си идж съ намѣреніе, не грѣчки, но български Българитѣ какъ Българинъ по силѣ моей да учж, да не ся осудж какъ лѣнивый-атъ рабъ. Това, като мысляхъ, ето дохожда единъ побратимъ мой отъ монастырь-атъ ны Зографъ нарочито посланъ за мене съ письма отъ старцы-тѣ наши и отъ младитѣ собратья, сосъ които много мя моляха да дойдж въ монастырь да имъ преподамъ Славянскж-тж грамматикж и что друго мож. Понеже видохъ приглашеніето имъ согласно съ моето намѣреніе, дойдохъ; начахъ дѣлото, за което бѣхъ призванъ и го продължавахъ съ удоволствіе. Имахъ обаче желаніе, ако бжде воля Божія да идж и въ отечеството ми Струмицж, и ако не друго, поне да сж потрудж съ помощію Бжїею да убѣдж тамъшнытѣ градскы старшины да внесжтъ въ училището и цѣрквитѣ славянскій языкъ... (А. П. Стоиловъ, Изъ живота и дѣйностиа на архимандритъ Антимъ Ризовъ, въ Училищенъ прѣгледъ XII, кн. 6 юний 1907, стр. 543—545).

1848—1850 г.

№ 139.

Башино-село (Велешко).

Въ Башино-село е имало мжжко българско училище още прѣвъ 1845 г. Скоро се основало и дѣвическо. За това и за българско национално съзнание въ това село узнаваме отъ архивата на Александра Екзархъ, съхранявана въ Етнографския музей въ София, инв. № 5080. Тукъ привеждамъ часть отъ едно писмо на башиноселци до Ал. Екзархъ, отъ 1848 г.: